

حسین فرحبخش؛ یک عمر سینما

ورود محمدحسین فرحبخش به سینما با فیلم ریشه در خون بود. فیلمی از سیر وس الوند در اولین سال های سینمای بعد از انقلاب که به سیاق فیلم های آن روزها درباره نبرد خیر و شر در بستر انقلاب ایران بود...

قافله مجید جوانمیر یکی از نمونه ای ترین فیلم های فرحبخش در سال های آغازین دهه هفتاد است. نمونه ای از فیلم های اکشن با موضوع مواد مخدر، بار و باط. آدم ها و شخصیت هایی مگر از شونده - که هاشم پور را بدل به شمایل ماندگار در سینمای ایران کرد...

آواز قوشاید بهترین فیلم اجتماعی ساخته شده در دفتر حسین فرحبخش باشد. فیلمی معتقد و معتبر از تمام مایه های یک دور، آن که حس و حال، فضا، پرسش ها و مطالبات یک دور به پرتلاطم را بشود در آن یافت...

عش به عنوان اولین فیلم فرحبخش در مقام گردان یک سر و گردن از دیگر ساخته های دفترش بالاتر بود. این بازی ساز خداحافظر فیک نادری هم سر و شکل خوبی داشت و هم این که در بستر یک داستان ساده ای شخصیت های آشنای روزگار را می شد در فیلم چست...

زندگی خصوصی که بعدتر به نام خصوصی به نمایش در آمد. بحث انگیز ترین فیلم کارنامه فرحبخش است. فیلمی اجتماعی درباره یک فعال سیاسی اصلاح طلب که فرحبخش در گفتگوهایش گفته شخصیت او را از روی کار اکثر کتبی الهام گرفته است...

آب دنیات چوبی را بیشتر به عنوان تلخ ترین کار کتری که رضا عطار آن بازی کرده است می شناسند. این ساخته فرحبخش فیلم آبرومندی است که بیشترین آسیب را از نادیده گرفته شدن توسط منتقدین می بیند. در حالی که دیگر قایت منصفانه از بسیاری از فیلم های سال ساختش بهتر بود...

رودرو با محمدحسین فرحبخش به بهانه کمدی جنجالی پا تو کفش من نکن

مسلمانم

مگر می شود ضد دین و ضد فرهنگ باشم؟

امین فرج پور | پا تو کفش من نکن جدیدترین ساخته محمدحسین فرحبخش که این روزها روی پرده است از چند روز پیش از آغاز آکرانش با موج جنجالها مواجه شد و همین هم می تواند نشانه اهمیت این فیلم باشد. فیلمی در مایه های دیگر ساخته های دختر سینمایی پویا فیلم؛ که این بار، البته برخلاف روند مرسوم این دفتر مبنی بر ساخت فیلم های جدی تر توسط شخص فرحبخش، توسط این تهیه کننده تأثیر گذار جلوس دوربین رفت؛ و از همان آغاز با انواع انتقادات و اعتراضات روبه رو شد. این فیلم که با نویسندگی زهرا میرهادی داستان دو زوج را روایت می کند، برای ثبت از دواج به محضر می روند، ولی شلغولی محضر عاملی می شود برای رخداد اتفاقی غیرمنتظره و در نهایت گره خوردن زندگی این دو زوج به یکدیگر؛ از بازی بازیگرانی چون سحر قریشی، یوسف تیموری، پهنوش بختیاری، علی صادقی، سیروس گر جستانی و رضا ناجی بهره مند است. آنچه در پی می آید، گفت و گویی است با سازنده این کمدی جنجالی درباره مسائل و مسائلی که با نمایش این فیلم پشت سر گذاشته است.

عرصه تنگ سینمای اجتماعی و سری که در دنیای کند

خب، این را دیگر باید از آقایان مسئول پرسید، این دوستان چنان عرصه را بر فیلمسازان تنگ کرده اند که کمتر کسی جرأت می کند طرف ساخت فیلم های اجتماعی پرود.

یعنی شما عمدی در این موضوع می بینید؟ طبیعی است وقتی فیلم شما را از همان ابتدا با عنوان سیاه نمایی محکوم کنند؛ و در ادامه هم در صورتی که بتوانید از فیلترهای ارشاد بگذرید، تازه به مسائل و مصائبی چون تحریم های شهرداری و حوزه هنری و... برسید، معلوم است کسی سرش در دنیای کند که سرع این جور کارها برود دیگر.

تصویب شد، ایشان همچنان مخالف بود. معزول شد؛ از همان ابتدا مخالف فیلم ما بود. در واقع در حالی که شسورای بازیگری با آن مشکلی نداشت و فقط چند اصلاحیه وارد کرد، اما ایشان که اجازه این کار را نداشت، به شکل غیرقانونی چندین ماه فیلم را نگه داشت حتی به ما خبر دادند که این مدیر معزول دی وی فیلم را به یک سری نهادهای و خبرنگاران نشان داده بود. در حالی که فیلم ما با اکثریت آرا

ظاهر گرفته اید که خیلی اذیت تان می کنند. زیاد نمی خواهم درباره این چیزها حرف بزنم. در واقع من تمام مسائلی از این قبیل را در نامهای که خطاب به ایل بیگی و نوشته بودم، گفته ام.

نامه تان حاوی انتقادات تندی بسود. دلیل آن انتقادات از ایل بیگی چه بود؟ مسأله من کلیت سینما بود، اما در مورد فیلم خودم هم انتقاد داشتم. در حالی که ما در پویا فیلم عادت نداریم فیلم را پیش از آکران به کسی نشان دهیم، اما عمده ای از طریق پا تو کفش من نکن را در اومامه پیش از آکران دیده و حسی درباره آن نقد منفی می منتشر کرده بودند. حبیب ایل بیگی معاونت معزول

با همه چیز می شود شوخی کرد

من نکن یا حتی پنجاه کیلو آلبالو نگاه ضد دین و ضد فرهنگ دارند؟ تهمت زدن به این شکل کاری ندارد، اما این جور نمی شود که هر وقت از فیلمی یا آدمی خوشمان نیاید، یک انگ ضد دین و ضد فرهنگ بزنیم و بازی را تمام شده بدانیم. این کار نه دینی است و نه انسانی. من این جملات را فقط به شما نمی گویم، بلکه همان زمان که آقای جنتی فیلم مانی حقیقی را توقیف کرد، چه حضوری و چه در رسانه ها در این مورد اعتراض کردم. در واقع درست نیست این فیلم ها را که برای اوقات فراغت مردم ساخته شده اند، با این اتهامات کلی دچار مشکل کنیم.

یعنی این انتقاد قبول ندارید دیگر؟ نه که ندارم. اگر این فیلم های پر فروش ضد دین هستند، یعنی این همه آدم که این فیلم ها را دیدند، بی دین هستند؟ نمی شود که. یعنی ما بعد از حدود ۴۰ سال زندگی در جمهوری اسلامی نمی فهمیم چه چیزی ضد دینی است؟ در پاسخ به این قبیل انتقادات من فقط می توانم بگویم که در جمهوری اسلامی نمی شود فیلم ضد دینی ساخت تازه خودم این را هم بگویم که من در این جا درباره فیلم خودم حرف می زنم که خیلی از چیزهایی که در آن مطرح می شود، با فیلم پنجاه کیلو آلبالو فرس دارد. آخر چگونه می توان این نکته را که در یک محضر از دواج اسم دوزج اشتباهی می رود، توی شناسنامه آن یکی با این اتهامات مواجه کرد؟ واقعا برای این کار فقط یک فکر می باید داشت.

اما می گویند که از دواج یک امر دینی است و انتقاد به آن... من یک مسلمانم، باور و ایمانم نیز از آنها نیست که

خیلی ها پا تو کفش من نکن را در ارتباط نزدیک با پنجاه کیلو آلبالو شمرده اند؛ و حتی پیش از آکران فیلم تان در یکی از رسانه ها مطلبی درج شد که می گفتند پنجاه کیلو آلبالو شماره دو که این زن میتدل و مستهجن است، می خواهد روی پرده بیاید و حتی پیش نهاد کرده بودند که از ارشاد این فیلم را توقیف کنند.

اول این که من حرف هایم را درباره آن رسانه خاص در چند نامه و مصاحبه گفته ام و نمی خواهم آن حرف ها را تکرار کنم، اما درباره این که پا تو کفش من نکن تحت تأثیر پنجاه کیلو آلبالو است، باید این را بگویم که پا تو کفش من نکن لیل از پنجاه کیلو آلبالو نوشته شده. در واقع مادر سال ۸۸، یکبار پروانه ساخت این فیلم را گرفتیم؛ که آن موقع به دلایلی ساخته نشد. حتی وقتی برای اولین بار فیلم مانی حقیقی را دیدم، به خودم می گفتم که این قمه ماست!

ایسن را البته در جایی گفته اید اما خیلی دلم می خواهد بحث را باز تر کنید. این دو فیلم نگاه خاصی به موضوع ازدواج دارند که شائبه نگاه غیردینی به این مقوله را ایجاد می کند. شما به عنوان سینماگری که معروف به مذهبی بودن است، چگونه سراغ داستانی با چنین شائبه های می روید؟

ببینید؛ بدی بعضی مصاحبه ها این است که از برخی چیزها می گذرند و به تبع آن، من هم پاسخی به آن موضوع نمی دهم، و گذرم و موضوع ناگفته می ماند. پس از شما شکر می کنم که با بحث درباره این چیزها کاری می کنید و سوء تفاهم ها باقی نماند. اما درباره سوال شما، چه کسی می گوید پا تو کفش

سلیق و علایق شخصی

می توانید تحلیل خودتان را از فیلم پا تو کفش من نکن با مخاطبان ما در میان بگذارید؟ پا تو کفش من نکن یک فیلم مفرح و سالم است. فیلمی که استار به آن مفهوم سینمایی اش ندارد، اما فیلم سالمی است که برای پر کردن اوقات فراغت مردم ساخته شده است. این جا باید این نکته را یک بار دیگر توضیح دهم که پر کردن اوقات فراغت در جمهوری اسلامی به صورت ضد دینی و ضد فرهنگی مقدر نیست؛ چون اصلا جمهوری اسلامی این اجازه را به تو نمی دهد. در حقیقت ممکن است یک فیلمی فیلم به اصطلاح فرهنگی نباشد، اما ضد فرهنگ هم نیست.

شما در دفتر خودتان بیشتر کارهای جدی تر را کارگرانی می کنید و ندیده بودیم که سراغ کمدی بعد از ساخت پنج فیلم در مقام کارگردان می توانید

برود چه شد که تصمیم گرفتید فیلم پا تو کفش من نکن را خودتان بسازید؟ تصمیم نگرفتم، بلکه مجبور شدم. در حقیقت حرف آنهایی که می گفتند فرحبخش فیلم های کمدی را می دهد دیگران بسازند، فیلم های اجتماعی را خودش کارگردانی می کند، درست بود. در واقع این فیلم را هم قرار بود آرش معریان بسازد همه کارهای فیلم را هم این کارگردان انجام داده بود، حتی کستینگ هم کرده بود. اما انگار مقدر بود که این فیلم را من بسازم. درست چند روز مانده بود به شروع فیلمبرداری این فیلم که پای آرش معریان شکست او در نتیجه ساخت این فیلم عذرخواهی کرد. من هم که تهیه کننده ام و معذوریت عوامل را می دانستم که زمان بستم قرار داد با این فیلم طسوری برنامه ریخته بودند که بعد از آن به کارهای دیگرشان برسد و نمی شد فیلمبرداری را عقب انداخت، ناچار شدم خودم پا تو کفش من نکن را بسازم.

اگر یکبار دیگر اتفاق بیفتد، باز هم این فیلم را می سازد؟ نمی گویم پا تو کفش من نکن نقطه عطف کارنامه من است، نه قطعاً این گونه نیست. اما از ساخت آن بشمام هم نیستم. در واقع این فیلم را یک فیلم استاندارد می دانم. درست است که سلیقه شخصی من فیلم های اجتماعی است. اما به هر حال این یکی بهترین فیلم قابل قبولی است که مردم بروند سینما بخندند یا فیلم که این هم می تواند برای ما باقیات صالحات باشد.

محدودیت سنی تماشاگران پا تو کفش من نکن

شما با محدودیت سنی تماشاگران پا تو کفش من نکن موافق بودید؟ اصلا در این مورد کسی چیزی به من نگفت که مخالف باشم یا موافق. یکی از خبرگزاری ها این شایعه را راه انداخت و بقیه هم دنبالش کردند و همه گفتند که فیلم ما محدودیت سنی دارد. چون خبرنگاران هم چیزی از ماجرا نمی دانستند و فیلم را ندیده بودند، گول خوردند و ماجرا را آنها هم ادامه دادند.

خیلی ها عبقده داشتند محدودیت سنی را خودتان شایع کرده اید تا از نظر تبلیغاتی به فروش تان کمک کند

این هم نشانه ای دیگر از همان ذهن های مریض است دیگر...

در کل این محدودیت باعث افزایش فروش تان شد؟ نه چندان. البته در فیلم ما محدودیت و ممنوعیت سنی نبود فقط گفته بودند توصیه نمی شود زیر ۱۲ سال این فیلم را ببینند؛ گفته اند ممنوع است. باید این را بدانیم که مردم در بند این جور چیزها نیستند و در واقع خیلی این جور مسائل را جدی نمی گیرند. وقتی می آیند و مثلا می گویند که فلان فیلم برای تماشاگران بالای ۱۸ سال ساخته شده، مردم چون می دانند که در واقع چه نوع فیلم هایی برای این گروه سنی ساخته می شود که در ایران اصلا کمالتش نیست، فقط فقط می خندند و از کنار ماجرا رد می شوند.